

Alex Ștefănescu,

cititorul profesionist îndepărtat de literatură

tiu că acceptați foarte rar invitațiile la o acțiune literară și dacă o faceți, atunci e pentru că este vorba de un „activism cultural” sau pentru că aveți prilejul să revedeți anumite locuri de care vă este dor. Ce v-a impulsionat să acceptați invitația de a participa în cadrul Salonului de Carte organizat la Chișinău de Ziua Limbii Române?

Alex Ștefănescu: Eu aș putea să trăiesc 365 de zile din an ca musafir. Sunt invitat la tot felul de festivaluri, colocvii, mi se asigură transportul, cazarea, dar nu am timp, prefer să stau acasă să citesc și să scriu. Sunt alți scriitori care s-au specializat și trăiesc din chestia asta. Totuși, când este ceva important, mă simt obligat să iau parte. Am un sentiment nu numai de dragoste, dar și de vinovăție față de basarabeni, pentru că noi, românii, am abandonat această regiune timp de mai mult de jumătate de secol. Nu ne-am interesat de soarta ei. Într-un mod rușinos, am făcut foarte puțin pentru românii din Basarabia și acum ne mai și dăm importanți să-i privim cu superioritate. Nu avem dreptul să-i judecăm. Trebuie să facem măcar acum ceea ce nu am făcut înainte și anume, nu să le dăm lecții, pentru că au oameni de valoare, ci să fim solidari cu ei în cauza lor națională în mod deschis. Am venit aici, deși sunt bătrân și gras, și mă mișc greu. M-am suit în trenul acela care trăncănește nu știu câte ore dintr-un sentiment de datorie și afecțiune față de basarabeni.

„Curat meșteșug de tâmpenie”, astfel descrieți dumneavoastră cărțile tinerilor poeți. Când ziceți

aceasta, vă referiți și la generația douămiistă?

A.Ș.: Niciodată nu mă pronunț asupra unor generații în întregime. Vreau să spun că în fiecare epocă există foarte mulți poeți slabi și puțini poeți buni. Dar atunci când judecăm retrospectiv, credem în mod greșit că în trecut existau numai poeți buni. De ce? Pentru că cei slabi au fost uitați. Literatura contemporană este prezentă cu toți autorii ei și atunci trebuie să vină criticul literar și să spună acum, ca și altădată, că numai câțiva poeți sunt buni. Ar fi bine să fie mii de autori talentați, dar sunt doar câțiva buni, restul merită stima noastră pentru că se străduiesc și încearcă să devină scriitori. Și pentru că se creează astfel o arie de selecție mai largă, încât este de unde să apară și un scriitor valoros, se creează o emulație, o stare de efervescență favorabilă creației literare. Dar nu am un dispreț pentru tineri, îmi plac foarte mult tinerii.

Reușiți să fiți și propriul critic?

A.Ș.: Scriu bine, și poezie, și proză, și teatru, dar nu sunt un mare scriitor și, dacă nu sunt un mare scriitor, mai bine să nu fiu deloc, pentru că, de exemplu, când l-am citit pe Nichita Stănescu, am renunțat instantaneu să mai scriu poezie, mi-am dat seama că nu aș putea să scriu niciodată ca el. Stănescu avea ceva zeiesc în modul de a folosi cuvintele, o libertate pe care eu nu aș fi avut-o, și am renunțat. Am destulă luciditate în privința mea, dar nu accept să mă privească cu superioritate niște autori care să spună că ei sunt scriitori și eu sunt doar un amărât de critic literar, în condițiile în

care eu scriu mai bine decât ei.

Totuși, cine sunteți: un „profesionist al lecturii” sau „prizonierul unor îndeletniciri prozaice”?

A.Ș.: Sunt un cititor profesionist, care însă nu și-a pierdut bucuria de a citi. Să știți că mulți critici literari sunt triști pentru că citesc triști, plictisiți, citesc doar din obligația profesiei lor. Eu la fel citesc din obligație profesională, dar mă și delectez din ceea ce citesc sau încerc să găsesc ceva care să mă bucure. Am intrat în viața literară împotriva voinței mele, pentru că nu poți să faci abstracție de ea. M-am integrat tot mai mult în această mașinărie care este viața literară și care m-a făcut să mă îndepărtez de literatură. Plus că profesia mă obligă să citesc foarte multe cărți proaste. Uneori ajung la o senzație de intoxicație.

V-aș ruga să transmiteți un mesaj tinerilor creatori basarabeni.

A.Ș.: Vreau să înțeleagă că dacă află despre ei că nu au talent, nu este o tragedie, pentru că poți să te bucuri din ce au creat alții. Nu trebuie să-și facă o obsesie din a deveni ei mari scriitori. Merită să încerci, este extraordinar să devii un mare scriitor, dar dacă nu reușești, nu trebuie să ai sentimentul ratării, pentru că la fel de mare este bucuria de a citi ce au scris alții. Bucuria de a fi aplaudat este foarte mare, dar și bucuria de a aplauda tu pe alții este foarte mare. Este minunat să te dizolvi în acel sentiment de admirație față de cineva. Este un moment de înălțare, care te umanizează.

Interviu realizat de Daniela Dermengi

